

ZHRNUTIE – VYBRANÁ OTÁZKA

PRE LEPŠIE POCHOPENIE VEREJNÝCH VÝDAVKOV SÚVISIACICH S DROGAMI V EURÓPE

Úvod

Rozhodná politická vôľa riešiť drogovú problematiku v Európe spočíva nielen v rozvoji vhodných politík, ale aj vo výške verejných fondov vyčlenených na uplatňovanie týchto politík. Jedným z cieľov protidrogového akčného plánu EÚ (2005 – 2008) je vypracovať odhady verejných výdavkov na oblasť drogovkej problematiky. Je to výzva, pretože v Európe sa vyskytuje celý rad politických štruktúr a vládnych účtovných systémov. Testovaním spoločnej metodiky, ktorá kombinuje dostupné údaje s odhadmi, a uplatňovaním uznávaných klasifikačných systémov sa v tejto vybranej otázke sústreďujú údaje o aktuálnych verejných výdavkoch, ktoré poskytli národné kontaktné miesta siete Reitox a iní partneri EMCDDA. Realizáciu a zdokonaľovanie tejto metodiky by sa časom malo dospieť k podrobnejším údajom a väčšej porovnateľnosti výsledkov medzi krajinami, čo následne poskytne jasnejší obraz o tom, koľko európske vlády vynakladajú na túto kľúčovú otázku.

Definícia verejných výdavkov

- Výraz „verejné výdavky“ sa vzťahuje na hodnotu tovarov a služieb kúpených/spotrebovaných vládou štátu na výkon každej zo svojich funkcií. Kvantifikácia vládnych výdavkov súvisiacich s drogami je prvým krokom v hodnotení zásahov protidrogovej politiky z ekonomického hľadiska. Toto hodnotenie poskytne informácie, ktoré sa môžu využiť na stanovenie, či sa dosahujú alebo nedosahujú plánované výsledky.
- Na účely stanovenia prvých odhadov európskych verejných výdavkov súvisiacich s drogami, sa v tejto vybranej otázke využívajú dve zložky: „označené“ a „neoznačené“ výdavky. Týmto označením sa zabezpečí tak pokrytie údajov z oficiálnych vládnych rozpočtov plánovaných výdavkov ako i odhad výdavkov ťažko identifikovateľných ako výdavky konkrétne vyčlenené na drogovú problematiku, ktoré často bývajú zahrnuté v rozsiahlejších programoch alebo akciách (napríklad bežné policajné akcie na presadzovanie práva).

Metodika zberu údajov

- Sieť národných kontaktných miest EMCDDA, ktoré sú zriadené v 27 členských štátoch EÚ, Nórsku a kandidátskych krajinách EÚ, identifikovala v rámci národných správ za rok 2007 výdavky súvisiace s drogami podľa jednotlivých krajín. Národné kontaktné strediská boli požiadané, aby uviedli všetky rozpočtové prostriedky súvisiace s drogami, ktoré zistili preskúmaním rozpočtov ústredných, regionálnych a miestnych vlád alebo koncoročných správ za rozpočtový rok 2005.
- Na zabezpečenie konzistencie pri porovnávaní rozpočtových výdavkov v čase a v rámci jednotlivých krajín, označené výdavky boli klasifikované pomocou dvoch systémov: Medzinárodná klasifikácia funkcií vlády (COFOG) a Reuterove rozdelenie protidrogových programov. COFOG je podrobná klasifikácia funkcií alebo socioekonomických cieľov, ktoré útvary štátnej správy majú za cieľ dosiahnuť prostredníctvom celého radu výdavkov. Reuterove rozdelenie protidrogových programov posudzuje pravdepodobné vplyvy programov protidrogovej politiky (t. j. prevencia, liečba, presadzovanie práva, znižovanie škôd).
- Žiaľ, nie všetky výdavky súvisiace s drogami sú takto označené v národných rozpočtoch alebo koncoročných správach. Na prekonanie tohto problému sa na odhad výšky finančných prostriedkov zahrnutých v iných programoch a zásahoch použili špeciálne modelovacie metódy. Tieto neoznačené výdavky súvisiace s drogami sa získali pomocou metódy výpočtu nákladov zhora nadol, aby sa odhadol podiel výdavkov, ktoré je možné pripísať na základe príčinnej súvislosti užívaniu drog. Národné kontaktné miesta vždy, keď to bolo možné, preskúmali a navrhli prípustné definície „pripísateľných podielov“ vhodných na odhad neoznačených výdavkov súvisiacich s drogami na základe dvoch funkcií klasifikácie COFOG:

verejný poriadok a bezpečnosť (t. j. policajné služby, súdy a väznice) a zdravotníctvo (t. j. lieky, ambulantné, nemocničné a verejné zdravotnícke služby).

Prvé výsledky

- Dvadsaťtri z 30 krajín (77 %) zohľadnilo označené výdavky vo výpočte celkových odhadov verejných výdavkov na otázky súvisiace s drogami, 21 krajín poskytlo podrobné údaje takýchto výdavkov a 2 krajiny poskytli súhrnné informácie. Desať krajín (33 %) priradilo kódy COFOG podrobným označeným výdavkom a osem krajín (27 %) použilo Reuterovu klasifikáciu.
- Pokiaľ ide o neoznačené výdavky, 9 krajín (30 %) oznámilo odhady v oblasti verejného poriadku a bezpečnosti a šesť krajín (20 %) v oblasti zdravotníckych funkcií vlády.
- V jednotlivých krajinách sa percentuálny podiel celkových výdavkov výslovne označených ako súvisiace s drogami pohybuje od 1 % do 47 %. Väznice (31 %) a policajné služby (16 %) tvorili väčšinu označených výdavkov na verejný poriadok a bezpečnosť, zatiaľ čo súdy tvorili iba 0,06 %. V oblasti zdravotníctva sa označené výdavky vzťahovali hlavne na ambulantné (68 %) a nemocničné (16 %) služby, po nich nasledujú lieky (7 %) a verejné zdravotnícke služby (7 %).
- Zo získaných odhadov neoznačených výdavkov vyplýva, že finančné prostriedky sa pridelujú v rôznom pomere na zdravotníctvo a verejný poriadok a bezpečnosť. Celková odhadovaná výška finančných prostriedkov na zdravotníctvo (828 miliónov EUR) ostro kontrastuje s výškou odhadovaných výdavkov v tých istých krajinách na verejný poriadok a bezpečnosť (6,07 miliárd EUR). Zatiaľ čo v jednotlivých krajinách neoznačené výdavky súvisiace s drogami na policajné služby, súdy a väznice predstavovali 2 % až 11 % celkových výdavkov štátnej správy na verejný poriadok a bezpečnosť, v prípade označených výdavkov na tie isté funkcie sa tieto percentuálne podiely pohybovali od 0,15 % do 1,25 %. Percentuálny rozsah celkových všeobecných výdavkov na zdravotníctvo bol porovnateľnejší (0,03 % – 0,51 % neoznačených výdavkov proti 0,02 % – 0,8 % označených výdavkov). To znamená, že napriek funkciám verejného poriadku a bezpečnosti, v ktorých sa dosahujú vyššie úrovne výdavkov ako vo funkciách zdravotníctva, sa v účtovných dokladoch častejšie vyskytujú výdavky na zdravotníctvo.
- Vo všeobecnosti majú krajiny značné množstvo kvalitných informácií o verejných výdavkoch súvisiacich s drogami: v 11 krajinách sa zistilo, že na rok 2005 bolo vyčlenených celkovo na verejné výdavky súvisiace s drogami 15,4 miliárd EUR, čo predstavuje 0,05 % až 0,48 % ich národného HDP. Extrapoláciou týchto čísel na zvyšné krajiny v štúdiu sa celkové verejné výdavky súvisiace s drogami v Európe odhadli na tento rok na približne 34 miliárd EUR, čo sa rovná 0,3 % súčtu HDP všetkých krajín. To znamená, že v priemere na každý milión EUR hrubého domáceho produktu európskej krajiny sa v roku 2005 vynaložilo v rámci verejných výdavkov 3 000 EUR na záležitosti súvisiace s drogami. Je to v priemere 60 EUR na európskeho občana na rok.

Záver

- Údaje uvedené v tejto vybranej otázke sú indikatívne a je potrebné sa vyhnúť porovnaniam medzi jednotlivými krajinami. Rozpočtové položky týkajúce sa otázok súvisiacich s drogami sú stále príliš všeobecné, príliš súhrnné, nadmerne obsiahle alebo jednoducho neidentifikovateľné. Metódy odhadu použité v správe sú stále rôznorodé a je potrebné ich zladit' (1).
- Výdavky uvedené v správe sa okrem toho vzťahujú hlavne na verejné výdavky vynaložené na úrovni ústrednej vlády. V budúcnosti sa zahrnú výdavky vlád na nižšej vnútroštátnej úrovni, čo určite spôsobí zvýšenie odhadovaných verejných výdavkov.
- Táto vybraná otázka poukazuje na potrebu pokračovať v zlepšovaní a zdokonaľovaní dostupných údajov o verejných výdavkoch. Navrhovaná dvojité metodika na vypracovanie odhadov verejných výdavkov, navrhnutá a použitá v tejto vybranej otázke, hoci je predbežná, sa ukázala ako realizovateľná a vedecky podložená.

(1) Stratégie vykonávania odhadov, ktoré používali vybrané krajiny sa uvádzajú na <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues/public-expenditure>.

Každý rok sa uverejňujú tri hĺbkové analýzy aktuálneho záujmu ako vybrané otázky. Tieto vybrané otázky sa opierajú o informácie, ktoré v rámci národných správ poskytli EMCDDA členské štáty EÚ, kandidátske krajiny a Nórsko (ktoré sa zúčastňuje na práci EMCDDA od roku 2001).

Všetky vybrané otázky (v angličtine) a zhrnutia (v 23 jazykoch) sú k dispozícii na webovej stránke EMCDDA: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>